

**HODNOTENIE MANAŽERSKÉHO VZDELÁVANIA V ODBORE
ODBORNÍK NA RIADENIE VO VEREJNOM ZDRAVOTNÍCTVE –
MASTER OF MPUBLIC HEALTH (MPH)**

Mgr. Karol Wild, Mgr. Alexandra Fülöpová

SÚHRN

V článku sme sa zamerali na výskum jediného študijného špecializačného odboru určeného na riadenie v zdravotníctve spoločný pre všetky kategórie zdravotníckych pracovníkov, Odborník na riadenie vo verejnom zdravotníctve (MPH). V rámci kvantitatívneho výskumu sme si určili štyri hlavné ciele, jeden vedľajší a sedem hypotéz, ktoré sme sa snažili potvrdiť. Zdrojom výskumných údajov bol dotazník, ktorý vyplnilo 99 poslucháčov z troch ročníkov odboru MPH. Spracovali sme ich na základe matematicko-štatistických metód a získané výsledky splnili nami stanovené ciele, ktoré sme mohli konfrontovať s hypotézami. Výsledky prinášame v tomto článku.

Kľúčové slová: zdravotnícke vzdelávanie, manažérske vzdelávanie, zdravotnícky manažment, odborník na riadenie vo verejnom zdravotníctve

Špecializačný študijný odbor **Odborník na riadenie vo verejnom zdravotníctve – Master of public health** (ďalej MPH) na Slovenskej zdravotníckej univerzite je jediným manažérskym odborom určeným pre všetky kategórie zdravotníckych pracovníkov s ukončeným druhostupňovým vysokoškolským vzdelaním a praxou v zdravotníctve. Z tohto dôvodu sme sa rozhodli pre výskum poslucháčov predmetného štúdia a jeho výsledky prinášame v tomto príspevku.

Metodika

Vo výskume sme sa zamerali na manažérske teoretické vedomosti, praktické zručnosti a vzťah medzi manažérskym vzdelávaním a vykonávanou prácou u poslucháčov 1., 2. a 3. ročníka špecializačného štúdia MPH v školskom roku

2008/2009, ktorí tvorili základný súbor tohto výskumu. Išlo o dostupný výber. Zo 176 poslucháčov nám vyplnilo dotazník 99, čo tvorí 56%.

Výskumné ciele

Hlavné ciele:

1. Zistiť subjektívne hodnotenie vlastnej úrovne teoretických vedomostí a praktických zručností vo vybraných skupinách manažérskych predmetov poslucháčov MPH.
2. Zistiť očakávania poslucháčov od štúdia v odbore MPH.
3. Zistiť využívanie doplnkových foriem štúdia manažmentu a riadenia poslucháčmi MPH.
4. Zmapovať témy záverečných prác poslucháčov MPH v oblasti manažmentu a riadenia a ich prepojenie na súčasnú alebo budúcu prácu.

Vedľajší cieľ:

1. Definovať štruktúru základného súboru poslucháčov štúdia MPH SZU v školskom roku 2008/09 (pohlavie, vek, kraj, vysokoškolské vzdelanie, pracovná pozícia, prax v zdravotníctve).

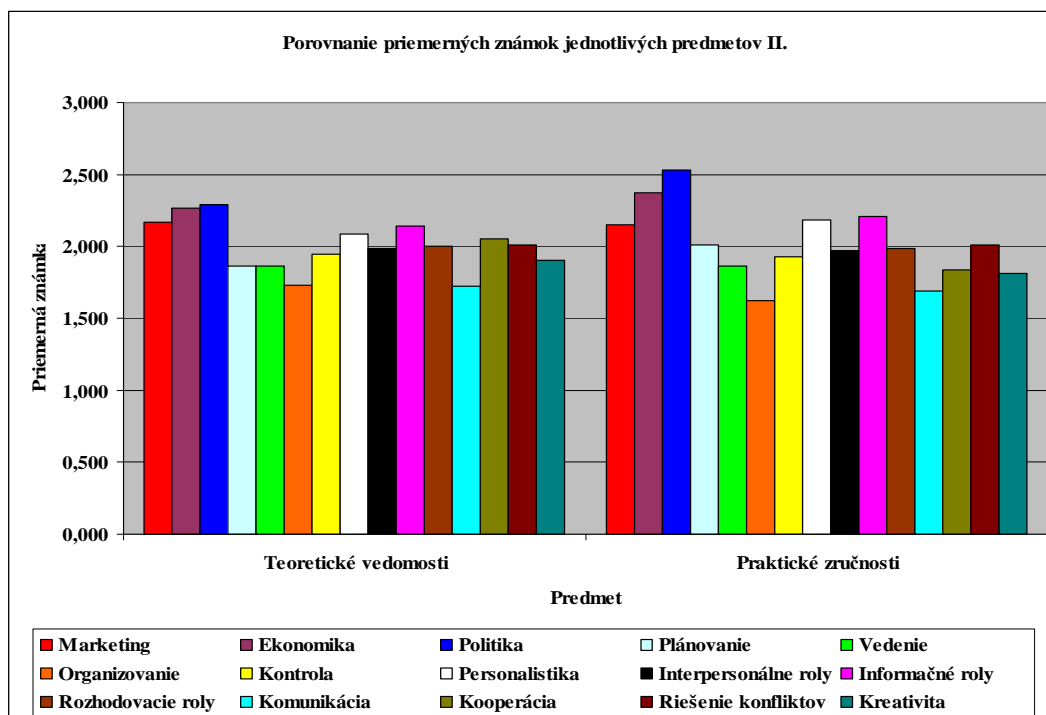
Stanovené výskumné ciele sa stali podkladom pre stanovenie výskumných hypotéz našej práce. Prvá hypotéza vychádza z prvého hlavného výskumného cieľa. Zo subjektívneho hodnotenia poslucháčov, vo vybraných manažérskych predmetoch, zoradených do štyroch skupín. Zamerali sme sa na určenie výslednej priemernej známky pre teoretické vedomosti a praktické zručnosti. Sledovali sme, či sa nachádzajú v tom istom klasifikačnom stupni, ktorý sme zadefinovali intervalom. Manažérske predmety, ktoré sme do práce vybrali a následne rozdelili do štyroch

skupín, považujeme za dôležité pre výkon manažérskeho povolania v zdravotníctve. Vzhľadom na fakt, že sme si určili štyri skupiny manažérskych predmetov, rozdelili sme prvú hypotézu na štyri čiastkové hypotézy, kde každá vyjadruje náš predpoklad o jednej skupine manažérskych predmetov. Zvyšné tri hypotézy presne a jasne nadväzujú na výskumné ciele číslo 2, 3 a 4.

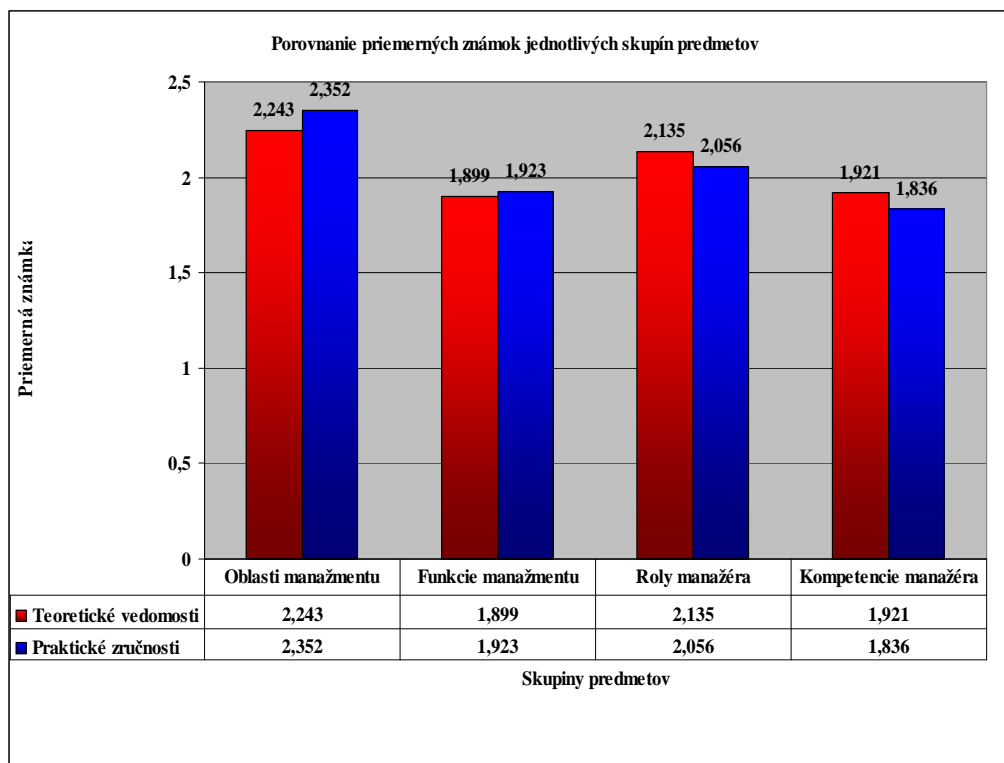
Výsledky výskumu

V rámci kvantitatívneho výskumu sme použili na zber výskumných údajov dotazník. Z celkového počtu sedem hypotéz sa nám podarilo potvrdiť tri hypotézy a štyri hypotézy sme zamietli.

Pri testovaní prvej hypotézy, pozostávajúcej zo štyroch čiastkových, sme si stanovili jednotlivé klasifikačné intervaly pre sledované skupiny manažérskych predmetov na základe subjektívneho názoru, na akej úrovni by mali mať poslucháči teoretické vedomosti a praktické zručnosti. Výsledky však boli prekvapivé, čo je jasne vidieť na obrázku číslo 1 a číslo 2.

Obrázok 1 Porovnanie priemerných známok jednotlivých predmetov II

Obrázok 2 Porovnanie priemerných známok jednotlivých skupín predmetov

Prvá skupina predmetov, Oblasti manažmentu, dopadla v subjektívnom hodnotení suverénne ako najhoršia. Predmet Politika sa ako jediný umiestnil v intervale pre klasifikačný stupeň 3, čiže dobrý. Politika sa síce môže zdať ako okrajový predmet v priestore zdravotníckeho manažmentu, ale podľa nás je zvládnutie aspoň jej základov, nesmierne podstatné - napríklad z pohľadu tvorby štátnej politiky zdravia, organizácie zdravotníctva, chápanie jednotlivých väzieb v zdravotníckom systéme, práca s legislatívou, podieľanie sa na legislatívnom procese, pripomienkovanie zákonov a podobne. Druhým najhorším predmetom sa ukázala Ekonomika. Zdravotnícki manažéri pracujú aj s ekonomickými funkciami, robia ekonomické rozhodnutia a tým pádom by mali disponovať aj ekonomickými vedomosťami a zručnosťami na primeranej úrovni, aby mohli efektívne zastávať svoje riadiace funkcie. Vzhľadom na fakt, že až 72% respondentov má zdravotnícke

vzdelanie, len 9% má ekonomické a 2% politologické, nie je tento výsledok až takým prekvapením, ale rozhodne podporuje fakt, že v zdravotníctve by malo byť v riadiacich funkciách viac ekonomicky vzdelaných pracovníkov, schopných vykonávať efektívne ekonomické rozhodnutia.

V druhej skupine predmetov sme sa zamerali na manažérske funkcie. Predpokladali sme, že v našom súbore bude väčšina riadiacich pracovníkov a budú výborne vykonávať riadiace funkcie a poznať ich náplň, ako po stránke teoretickej, tak po stránke praktickej. Opäť sa však predpoklad nepotvrдил. Aj keď 81% respondentov pracuje v oblasti riadenia, na rôznej úrovni, ani jeden predmet z manažérskych funkcií nedostal hodnotenie z intervalu pre klasifikačný stupeň výborný. Suverénne najhorším predmetom z tejto skupiny sa stala Personalistika. Opäť si myslíme, že to môže súvisieť so vzdelaním poslucháčov. Ako najlepší skončil predmet Organizovanie, čo je veľké plus, no ani ten sa do intervalu pre známku výborná nedostal.

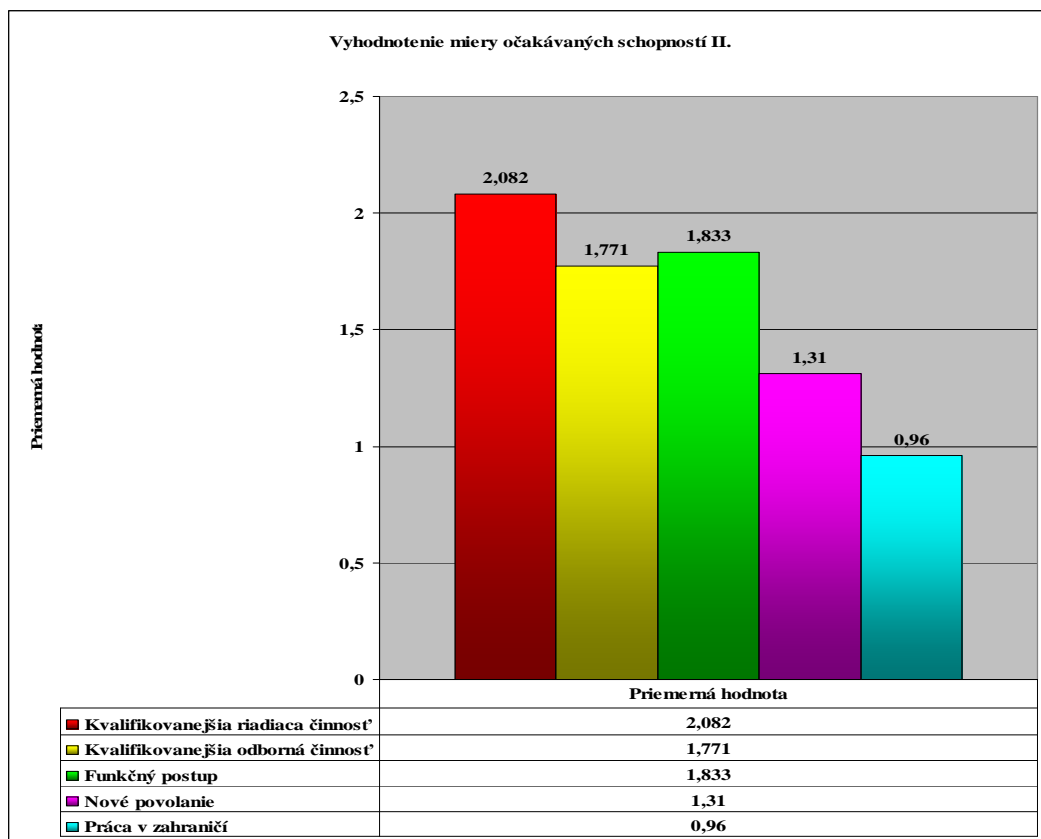
V tretej skupine predmetov Manažérske roly sme predpokladali najhoršie známky. Nie však z dôvodu, že je to skupina predmetov, ktorá nie je dôležitá, ale preto, že sme predpokladali, že poslucháči majú o tejto skupine najmenšie vedomosti. Náš predpoklad sa však nepotvrдил, poslucháči sa hodnotili lepšie. Zaujímavosťou ale je, že predmet Informačné roly získal najhoršie známky v rámci tejto skupiny, ale predmet Komunikácia zo skupiny Manažérske kompetencie je jedným z dvoch najlepších v celkovom hodnotení. Vzhľadom na fakt, že manažérske zručnosti dávajú základ pre kompetencie a na základe kompetencií vykonávajú riadiaci pracovníci svoje manažérske roly a plnia si tak manažérske funkcie je jasné, že rozdielnosť hodnotenia týchto dvoch na seba nadväzujúcich predmetov poukazuje

na fakt, že poslucháčom nie je úplne jasná vzájomná previazanosť, nadväznosť a náplň manažérskych zručností, schopností, kompetencií, rolí a funkcií.

Štvrtá skupina predmetov - Manažérske kľúčové kompetencie, mala byť podľa nášho predpokladu hodnotená najlepšou známku - 1. Náš predpoklad sa však opäť nepotvrdil, ale zo štyroch skupín predmetov, sa stala táto skupina predmetov najlepšie hodnotenou. Najhoršími predmetmi v tejto skupine boli predmet Riešenie konfliktov a Kooperácia. Obe kompetencie sú hlavne v zdravotníckom prostredí kľúčové a každý manažér by ich mal zvládať rovnako, ako po stránke teoretickej, tak aj praktickej.

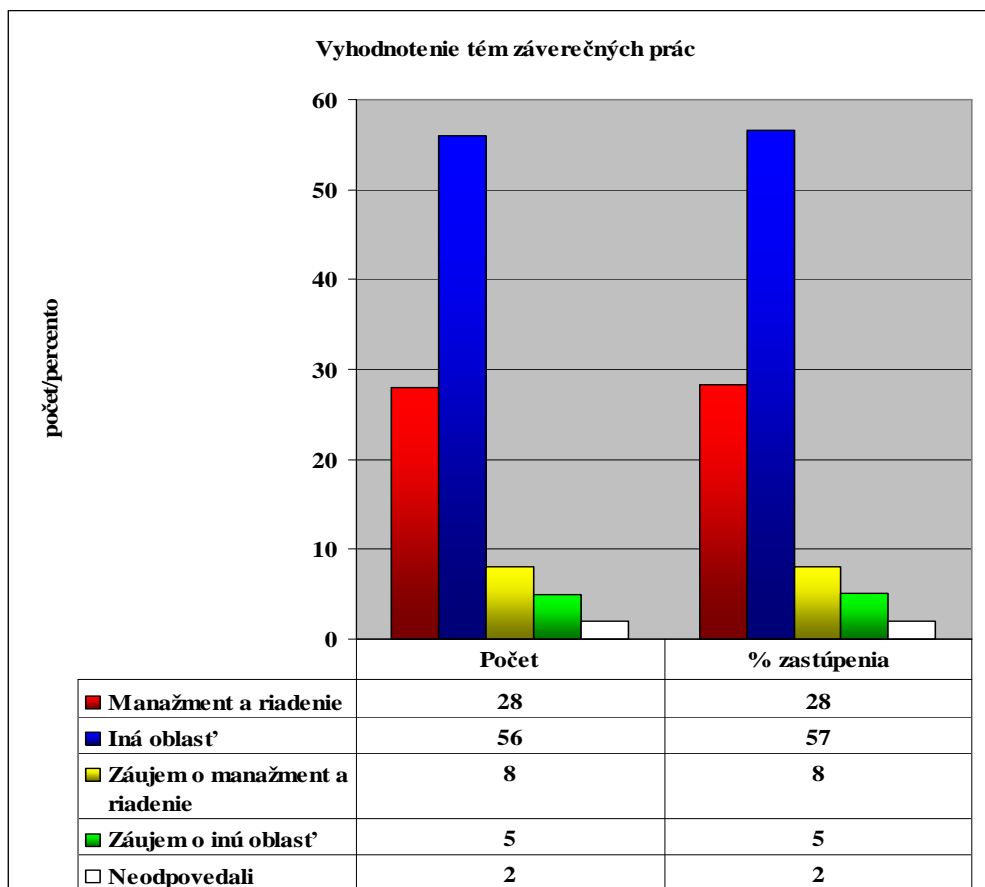
V našom výskume sme sa dopracovali ešte k ďalším zaujímavým informáciám. Z pätnástich skúmaných predmetov len päť dosiahlo lepšiu známku za teoretické vedomosti, ako za praktické zručnosti. Z toho sa dá usudzovať, že *poslucháči vedia lepšie narábať s praktickými zručnosťami, ako s teoretickými vedomosťami*. Na základe subjektívneho hodnotenia teoretických vedomostí a praktických zručností sú poslucháči zo sledovaného súboru na chválibnej úrovni.

Ďalej sme v práci skúmali, aké sú očakávania poslucháčov o nadobudnutom vzdelaní v špecializačnom odbore MPH. Jednoznačne sa nám hypotéza potvrdila a študenti ohodnotili najvyššou známku schopnosť pre lepšiu a kvalifikovanejšiu výkon riadiacej práce. Výsledok je ovplyvnený aj tým, že 81% respondentov vykonáva riadiacu funkciu a väčšina nemá príslušné vzdelanie z manažérského smeru. Manažérske vzdelanie bolo v súbore zastúpené len 2%. Najnižšie ohodnotenie dostala schopnosť získať prácu v zahraničí, čo ale hodnotíme pozitívne, najmä z dôvodu neutíchajúceho trendu odchodu kapacít zo slovenského zdravotníctva do zahraničia.

Obrázok 3 Vyhodnotenie miery očakávaných schopností II

Pri analýze tém záverečných prác sme opäť získali zaujímavé informácie. Aj napriek vysokému zastúpeniu riadiacich pracovníkov v súbore, len 28% bolo rozhodnutých pre záverečnú tému z oblasti manažmentu a riadenia. Jeden z dôvodov môže byť aj fakt, že riadiaci pracovníci v zdravotníctve sú stále viac orientovaní na svoju medicínsko-zdravotnícku odbornosť, ako na manažérsku zložku svojej funkcie. To považujeme za veľkú škodu, pretože zdravotnícky manažment sa na Slovensku len rozvíja a nie je dostatok odborníkov, ani literatúry a každá záverečná práca z tejto oblasti by mohla pomôcť k rozvoju a následne skvalitneniu manažérskeho vzdelávania. Vyplýva to aj z ďalších nami zistených faktov.

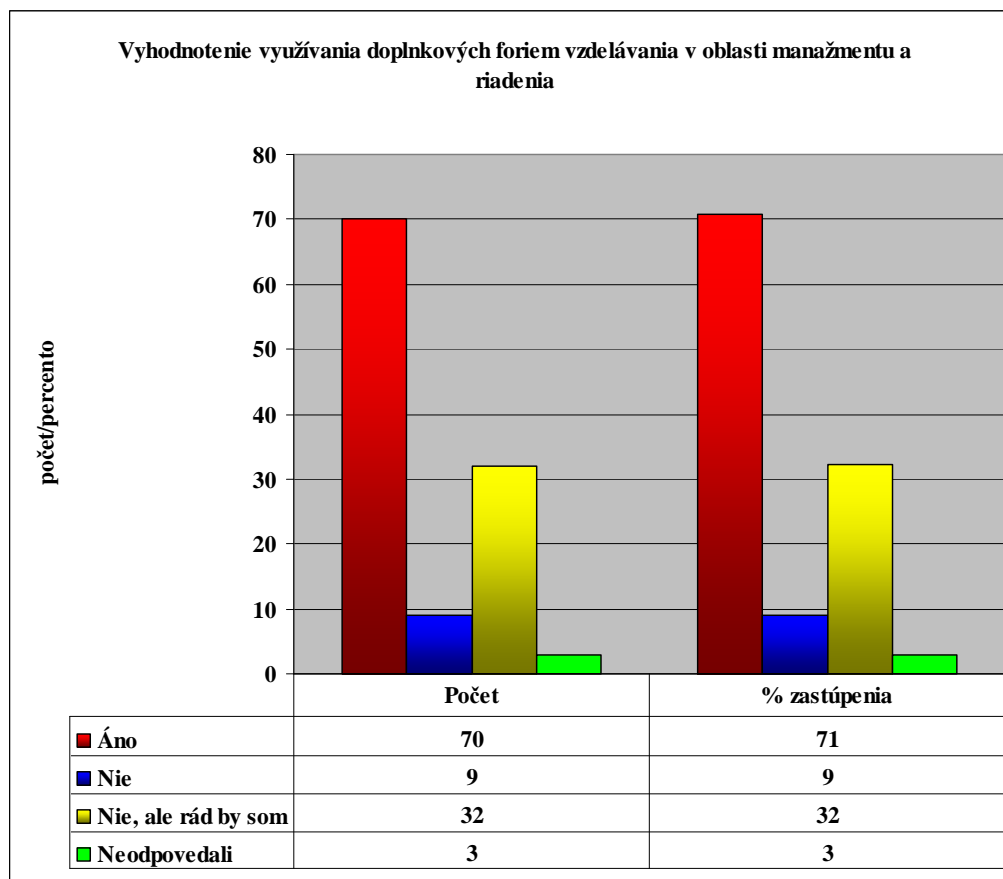
Obrázok 4 Vyhodnotenie tém záverečných prác

Až 77% respondentov uviedlo, že téma ich záverečnej práce priamo súvisí s ich zamestnaním a 80% respondentov plánuje využiť závery a výsledky svojich prác v súčasnom zamestnaní. Keby si viac poslucháčov vybralo záverečné témy z oblasti zdravotníckeho manažmentu, výsledky by mohli využiť priamo v zamestnaní a mohli by tak prispieť k zlepšeniu výkonu manažérskych funkcií a činností v rámci zdravotníckej organizácie, kde pracujú.

Spracovanie výskumných údajov v otázke doplnkových foriem manažérského vzdelávania prinieslo tiež pár zaujímavých faktov. Napriek nášmu predpokladu, až 71% respondentov využilo možnosť doplnkového vzdelávania v oblasti manažmentu a riadenia. Takéto vysoké číslo sme neočakávali. O to väčším prekvapením je fakt, že záujem o manažérske vzdelávanie prostredníctvom kurzov, ktoré napríklad

ponúkala Katedra riadenia FVZ SZU, je veľmi nízky až nulový, a pritom 32% respondentov by malo záujem o vzdelávaciu aktivitu z oblasti manažmentu a riadenia. Tu by bolo možné prispôbiť ponuku kurzov aktuálnym požiadavkám a potrebám poslucháčov univerzity.

Obrázok 5 Vyhodnotenie využívania doplnkových foriem vzdelávania v oblasti manažmentu a riadenia

Poslednou skúmanou oblasťou boli demografické charakteristiky sledovaného súboru respondentov. Aj keď sa na Slovensku pomerne často spomína feminizácia zdravotníctva, v našej skúmanej vzorke respondentov sa tento jav nepotvrdil. 52% respondentov bolo ženského pohlavia a 48% mužského pohlavia. Získané demografické údaje by sa dali využiť pre oslovenie potenciálnych záujemcov o tento typ špecializačného štúdia. Ako vidno z našich výsledkov, tak

o toto štúdium majú záujem rovnako muži ako ženy, najmä vo veku 31 až 40 rokov a najmä z Bratislavského kraja. Tu sa naskytuje možnosť osloviť zamestnancov zdravotníckych zariadení z iných krajov, kde bolo najmenšie zastúpenie poslucháčov, napríklad z Trnavského, Trenčianskeho či Banskobystrického kraja, alebo považovať nad možnosťou výučby aj v rámci existujúcich štruktúr univerzity v Banskej Bystrici.

Zhrnutie využitia výsledkov práce a odporúčania

- Využitie výsledkov subjektívneho hodnotenia teoretických vedomostí a praktických zručností pre ich porovnanie s reálnymi výsledkami v rámci predmetov, ktoré sú spoločné v študijnom programe špecializačného štúdia, rozšírenie alebo zúženie jeho modulov, usmernenie zamerania a pod.
- Využitie výsledkov subjektívneho hodnotenia teoretických vedomostí a praktických zručností poslucháčmi, ako spätnú väzbu pre vyučujúcich, so zámerom skvalitnenia a obohatenia výučby jednotlivých predmetov.
- Motivovanie poslucháčov k výberu tém z oblasti manažmentu a riadenia, čo by smerovalo k rozvoju zdravotníckeho manažmentu.
- Pri plánovaní aktivít ďalšieho vzdelávania v oblasti zdravotníckeho manažmentu na Slovenskej zdravotníckej univerzite urobiť prieskum u poslucháčov a zistiť, po akých moduloch, respektíve predmetoch je aktuálne dopyt a tomu prispôbiť ponuku.
- Využitie výsledkov demografických ukazovateľov pre marketingové aktivity Fakulty verejného zdravotníctva SZU na oslovenie nových potenciálnych poslucháčov so záujmom o štúdium a ďalšie vzdelávanie sa v zdravotníckom manažmente.

Adresa autora:

Mgr. Alexandra Fülöpová

Katedra riadenia

Fakulta verejného zdravotníctva

Slovenská zdravotnícka univerzita

Limbová 14, 833 03, Bratislava